

10. Шибаніц Д.М. Сучасна проблематика теорії «поколінь прав людини» в умовах європейської міждержавної інтеграції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2015. Вип. 31. Т.1. С. 57-61.

11. Що таке 4 покоління прав людини? <https://reporter.zp.ua/sho-take-4-pokolinnya-prav-lyudini.html>

Власенко Інна Іванівна,
*аспірантка кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ*

ПЕРЕГОВОРИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ СІМЕЙНИХ СПОРІВ

Спори, які виникають із сімейних правовідносин відносяться до складної категорії справ, оскільки завжди супроводжуються психологічною напруженістю, високим рівнем конфліктності та недоброзичливим ставленням учасників процесу один до одного.

Як зазначає М. Бугров, небезпідставні образи та постійні непорозуміння лише *підбурюють учасників до безапеляційного протистояння та бажання помсти за невиправдані надії щасливого сімейного життя, що практично унеможливує будь-які шанси на самостійне мирне врегулювання конфліктних питань* [1].

Статтею 7 Сімейного кодексу України передбачено право учасників сімейних відносин мають врегулювати їх за домовленістю або через звернення до суду [2].

Традиційним та найчастіше застосовуваним для вирішення сімейних спорів є судовий спосіб. Однак, розгляд такої категорії справ у суді забирає у сторін багато сил, часу та коштів.

І якщо в справах про розірвання шлюбу законодавство чітко визначає випадки коли для вирішення спору потрібно обов'язково звертатися до суду, то значну кількість сімейних спорів, які є похідними від розірвання шлюбу можливо вирішити шляхом застосування альтернативних позасудових форм, в тому числі і переговорів.

Нашим власним опитуванням, проведеним серед учасників сімейних спорів, які розглядаються судом, встановлено, що більшість не знає про можливість мирного вирішення в досудовий чи позасудовий спосіб (наприклад, шляхом укладення відповідних нотаріальних договорів (поділ майна подружжя; визначення місця проживання дитини; утримання дітей та сплати аліментів), а також про можливість вирішення цих питань шляхом переговорів чи у процесі медіації.

Впровадження альтернативних способів врегулювання спорів на шляху євроінтеграційних процесів в Україні набуває все більшої актуальності.

На нашу думку, звернення сторін до альтернативних (неюрисдикційних) форм вирішення юридичних спорів та застосування примирних процедур є досить перспективним та доречним під час розгляду справ про розірвання шлюбу та похідних спорів та, беззаперечно, потребує детального закріплення на законодавчому рівні.

Способи альтернативного вирішення спорів виникли і почали активно розвиватися на початку 60-х – 70-х років ХХ ст. у країнах із англосаксонською правовою системою – Сполучених Штатах Америки, Канаді, Великобританії, Австралії. З огляду на значні проблеми судової системи, спричинені, передусім, високим рівнем робочого навантаження судів, нові процедури сторони розглядали як ефективні альтернативи цивільного судочинства, своєрідного “неформального (приватного) правосуддя”. Надалі альтернативні процедури поступово стали невід’ємною частиною правової дійсності держав їх походження і набули доволі великого поширення у країнах з континентальною (європейською) правовою системою – Франції, Бельгії, Нідерландах, Швейцарії, Італії, Німеччині, Австрії тощо [3].

Сьогодні застосування альтернативних форм вирішення спорів, зокрема в сімейних справах, можна вважати інноваційним підходом до припинення юридичних спорів в багатьох країнах. Однак, з урахуванням історичних, соціальних та економічних умов в кожній країні існують свої особливості застосування та перспективи розвитку.

Альтернативні форми вирішення спорів у справах про розірвання шлюбу спрямовані на неупереджене та об’єктивне врегулювання конфліктів між подружжям, з урахуванням їх інтересів та позицій у справі. Конфлікти, незгодженості, суперечки, що виникають під час розірвання шлюбу між подружжям можуть стосуватися питань проживання батьків і дітей, виховання та спілкування, матеріального утримання дітей, сплати аліментів, поділу спільного майна подружжя тощо.

Одним з основних альтернативних способів вирішення правових конфліктів в сімейних спорах є переговори (negotiation), які вважаються «найефективнішим і найпоширенішим способом вирішення спорів в усьому світі» [4].

Не можливо не погодитися з думкою Н.В. Волкової, що у справах про розірвання шлюбу та похідних спорах переговори є найбільш доступним та одночасно досить ефективним альтернативним способом вирішення спору. Застосування такого способу не вимагає затрат фінансового характеру, не становить будь-яких ризиків для сторін, а для його застосування достатньо бажання обох з подружжя. [5].

На нашу думку, у разі виникнення спорів у справах про розірвання шлюбу, переговори традиційно повинні бути першим кроком щодо його вирішення. Їх активне застосування сторонами сприятиме ефективному управлінню конфліктом, пошуку компромісів та розробленню правильної та об’єктивної стратегії захисту прав та узгодженню інтересів подружжя та їх спільних дітей.

У юридичній науковій літературі переговори (negotiation) визначають як процедуру, в якій беруть участь дві або більше сторін без залучення інших осіб

із метою напрацювання домовленостей за питаннями, що становлять для них інтерес, вироблення шляхів вирішення спору між ними [6].

О.М. Спектор у своєму дослідженні визначає переговори як самостійний універсальний спосіб альтернативного вирішення спорів шляхом безпосередньої конструктивної взаємодії сторін і спрямований на досягнення взаємоприйняттого компромісного рішення [7].

Схожої позиції дотримується і С.В. Васильєв, який зазначає, що «даний засіб є самостійним, незалежним у своєму регулюванні та існуванні від судової системи. Він характеризується великим ступенем диспозитивності з мінімальним втручанням з боку держави. Роль останньої зводиться до офіційного визнання позасудової системи альтернативного вирішення правових спорів і забезпечення належних умов її функціонування» [8].

Враховуючи зазначене, можливо зробити висновок, що переговори є однією з важливих альтернативних форм вирішення, зокрема, сімейних спорів та, насамперед, спрямовані на припинення конфлікту, який є основою спору, що виник між подружжям. Основну роль для проведення переговорів відіграють безпосередньо самі сторони конфлікту. А для початку проведення переговорів достатньо лише бажання сторін, між якими виник спір.

Оскільки, статтею 55 Конституції України передбачено право кожного захищати свої права будь-якими не забороненими законом способами, то застосування переговорів має всі законні підстави та, на нашу думку, є необхідність визначення на законодавчому рівні переліку сімейних спорів, в яких перед звернення до суду, проведення переговорів та спроба мирного врегулювання спору буде обов'язковою [9].

Список використаних джерел

1. Буров М. Сімейна медіація як альтернатива суду. Електронне видання «Юрист & Закон». ТОВ «Ліга Закон». 2020. №27. URL: <https://de-jure.ua/wp-content/uploads/2020/07/Simeyna-mediaciya-yak-alternativa-sudu.pdf>. (дата звернення: 07.04. 2023).

2. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 року № 2947-III. БД «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 07.05.2024 року).

3. Гірник А.М. Світоглядні та етико-правові засади медіації в Китаї / А.М. Гірник, В.Ф. Резаненко // *Наукові записки*. – 2013. – Т. 149 : Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – С. 27–31.

4. Merrills J. *International Dispute Settlement*. 4th ed. Cambridge: University Press, 2005. 387 p.

5. Волкова Н.В. Переговори як один із способів альтернативного вирішення сімейних спорів." (2021), с. 24.

6. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.:Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. С.90.

7. Спектор О.М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2012. С. 4.

8. Васильєв С.В. Переговори як альтернативний спосіб вирішення цивільних спорів: питання теорії. / С.В. Васильєв, І.Г. Васильєва // *Цивілістична процесуальна думка*. 2016. № 2. С. 27. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tsprv_2016_2_8.

9. Конституція України. ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 07.05.2024 року).

*Гайдай Сергій Сергійович,
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАХИСТУ ПРАВ НА ЗЕМЕЛЬНІ ДІЛЯНКИ

Одним з важливих елементів змісту адміністративного права є можливість його захисту у встановленому порядку. Так, право на захист – це надана уповноваженій особі можливість застосування заходів правоохоронного характеру для відновлення її порушеного чи оспорюваного права [1].

Сутність права на захист полягає у можливості його власника самому вчиняти юридично важливі дії. Детальніше з цього питання консультують фахівці Сарненського місцевого центру.

Відповідно до ст. 13 Конституції України, держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності та господарювання. Вона також закріплює рівність перед законом усіх без винятку суб'єктів права власності і гарантує кожному захист його прав і свобод. Зазначені положення мають визначальне значення і для суб'єктів земельних правовідносин [2].

Земельний кодекс України гарантує і забезпечує фізичним і юридичним особам рівні умови і способи захисту права власності та права користування на конкретні земельні ділянки.

Власник земельної ділянки чи землекористувач може вимагати усунення будь-яких порушень його прав на землю, навіть якщо ці порушення не пов'язані з позбавленням права володіння земельною ділянкою і відшкодуванням завданих збитків. Важливо знати, що захист прав на землю здійснюється в адміністративному та судовому порядку.

Згідно з Конституцією України, права і свободи людини і громадянина захищаються лише судом. У ст. 152 Земельного кодексу України визначений перелік способів захисту земельних прав, який не є вичерпним. Держава забезпечує громадянам та юридичним особам рівні умови захисту прав власності на землю [2].